

SERTİFİKATLAŞDIRILMA PROQRAMI VƏ SERTİFİKATLAŞDIRILMA PROSESİ

Bu sənəddə TTSİ tərəfindən namizədlərin bacarığının dəyərləndirilməsində istifadə ediləcək metod və mexanizmləri tanımaq, bu metod və mexanizmlərin inkişafının davam etdirilməsi təsvir edilmişdir.

Hər hansı bir sahədə yeni bir sertifikatlaşdırma proqramı inkişaf etdirilərkən ya da mövcud sertifikatlaşdırılma sahələri üçün əlaqəli proses sxemində bildirildiyi kimi inkişaf etdirilən sertifikatlaşdırma proqramı (sxemi) o proqram üçün təyin olunan «Proqram Komitəsi» tərəfindən təsdiq edilərək qüvvəyə minir.

TTSİ QİSŞ sertifikatlaşdırılma şərtlərində yerinə yetiriləcək hər hansı bir dəyişiklik mövzusunda proqram komitəsi üzvlərinin təsdiqini alır. Dəyişikliklərin qəti şəklini verməzdən və qüvvədə olan tarixini bildirməzdən əvvəl proqram komitəsi tərəfindən aparılan müşahidələri nəzərə alır. Qərar verildikdən və dəyişikliklər edildikdən sonra daha əvvəl sertifikatlaşdırılmış şəxslərin yeni vəziyyətə adaptasiya ilə əlaqəli Proqram Komitəsinin təklifləri müəyyən edilir və tətbiq edilir.

Personalın bacarığı bu standarta və digər əlaqəli sənədlərə uyğun olaraq müəyyən edilən kriteriyalarla dəyərləndirilir. Müəyyən bir sertifikatlaşdırılma proqramına bu sənədlərin tətbiq edilməsi mövzusunda bir açıqlamaya ehtiyac duyulduğunda bu açıqlama TTSİ strukturunda, ya da lazım gəldikdə İdarə xaricində mövzu ilə əlaqəli mütəxəssislərin müşahidələrindən yararlanaraq Proqram Komitəsi tərəfindən təsdiq olunaraq qüvvəyə minir və bu açıqlamalar müvafiq qaydada yayımlanır.

Təşkil edilən sertifikatlaşdırılma proqramında lazımsız maliyyə və ya idarənin imicinə xələl gətirə biləcək kimi digər şərtlər aşkar edilməməlidir. Sertifikatlaşdırma sahəsinin vəziyyətinə görə «Təsdiq edilmiş bir maarifləndirmə proqramının müvəffəqiyyətlə tamamlanması» şərtində məhdudlaşdırıcı qanunlar yoxdursa mətnin və tədris verənin yetərlik kriteriyaları qəbul edilir.

Sertifikatlaşdırılma proqramında sınağın üsulları göstərilir. Müəyyən aralıqlarla sınaqlarla əlaqəli statistik məlumatlar təyin olaraq sınaq aparılmasının uyğunluğu dəyərləndirilir. İllik Proqram Komitəsi toplantılarında bu mövzu gündəmə gətirilir.

SERTİFİKATLAŞDIRMA PROSESİ

TTSİ QİSŞ hal - hazırda tətbiq edilməkdə olan, hər sertifikatlaşdırma proqramına uyğun (məvacib daxil olmaqla) sertifikatlaşdırma şərtlərini əhatə edən bütün sənədlərlə birlikdə müraciət edənlərin haqları və bəzi sahələrdə sertifikatlaşdırılmış personalın riayət etməsi lazım olan qaydaları da əhatə edən sənədləri internetdə yerləşdirilməsini tətbiq etməkdir.

Sertifikatlaşdırma prosesinin davam etdirilməsi «Sertifikatlaşdırılma Prosesi» proses kartında və bu bölmədə qeyd edilmişdir.

TTSİ QİSŞ tərəfindən davam etdirilən sertifikatlaşdırılma prosesi proqram komitəsinə əsasən təsdiq edilmiş və Türk Akkreditasiya Təşkilatı (TURKAK) tərəfindən Akkreditasiya yolu ilə uyğunluğu dəyərləndirilmiş Sertifikatlaşdırma Proqramları Personalın Sertifikatlaşdırılması Sistemine uyğun olmalıdır.

TTSİ Qaynaqçı Personalın Sertifikatlaşdırılması fəaliyyəti mövzusunda TURKAK tərəfindən istənilən şərtlərə cavab verən bir sistem qurmuşdur.

Sertifikatlaşdırmaya müraciət edən namizədlər bu sınaqdan keçəndən sonra iş təcrübəsi və texniki təcrübəsi keçən və TÜRKAK Akkreditasiyası əhatəsində şərtləri təmin edən personala **SOCAR** və **TÜRKAK** tipli sertifikatlar verilir. Bu sertifikatlarda müraciət sahibinin verilən sertifikatları almaq üçün lazımı şərtləri yerinə yetirdiyi göstərilir.

SINAQ İŞÇİSİ

Sınaq işçisinin özünəməxsus xüsusiyyətləri və cavabdehlikləri **QİSŞ/TL/QS/001 "Qaynaqçıların Sertifikatlaşdırılması Təlimatı"nda göstərilmişdir.**

Sınaq işçisi SOCAR-ın digər müəssisə və təşkilatlarında çalışırsa o zaman onunla müqavələ bağanmır.

SERTİFİKATIN ƏHATƏ DAİRƏSİ

Personalın sertifikatlaşdırılması TS EN İSO 9606-1 standartının 9.3 bəndinə uyğun olaraq həyata keçirilir və Qaynaq sahəsində işləyən personalın sertifikatlaşdırılması ilə əlaqəli olduğu sahələri əhatə edər və şirkətin bütün struktur bölmələrində keçərlidir.

QAYNAQÇI PERSONALIN SERTİFİKATLAŞDIRILMASI KATEQORİYALARI

Qaynaqçı Personalın Sertifikatlaşdırılması standart və normaların tələblərinə uyğun səviyyədə həyata keçirilir. **QİSŞ/TL/QS/001 “Qaynaqçıların Sertifikatlaşdırılması Təlimatı”nda göstəriləyi kimi .**

TS EN ISO 9606-1 əhatəsində (Poladlar)

- 111 - Örtüklü elektrod metal qövs qaynağı (E)
- 114 - Özü-özünü müdafiə edən flüslü məftillə qövs qaynağı
- 131 - Metal – inert qaz qaynağı (MİG qaynağı)
- 135 - Metal – qövs aktiv qaz qaynağı (MAG qaynağı)
- 136 - Aktiv qoruyucu qazla flüslü məftilə - qövs qaynağı
- 138 - Aktiv qoruyucu qazla məftil metal - qövs qaynağı
- 141 - Volfram elektrodla qaz qövs qaynağı (TİG qaynağı)
- 311 - Oksigen asetilen qaynağı

SERTİFİKATLAŞDIRMANIN ƏSASLARI

Ümumi Əsaslar

Sertifikatlaşdırma üçün müraciət edən namizədlər maarifləndirmə, peşə təcrübəsi və bir sıra qabiliyyətlər baxımından ümumi şərtləri bilmələri vacibdir.

MÜRACİƏT VƏ SERTİFİKATLAŞDIRILMA MƏRHƏLƏLƏRİ

SERTİFİKATIN ARAŞDIRILMASI MƏRHƏLƏLƏRİ

Hər bir namizədin müraciəti aşağıdakı məlumatları əhatə etməlidir.

- İstənilən sertifikatın əhatəsində müraciət sahibinin sertifikatlaşdırılma şərtlərinə əməl etməyi qəbul etməsi və dəyərləndirmə üçün lazım olan hər cür məlumatı təmin edəcəyi, müraciət sahibi haqqında ümumi məlumat; məsələn: adı, ünvanı, şəxsin yerinin və kimliyinin müyyən edilməsi üçün lazım ola biləcək digər məlumatları əhatə edən müraciət formasının tam olaraq olması,
- Lazımı dəstəkləyici məlumatlar,
- Müraciət, sənədi tədqiq etmək və sınaq haqqı üçün ödəmənin yerinə yetirildiyini göstərən sənəd. Əgər qaynaqçı SOCAR-da çalışırsa o zaman ödəniş tələb olunmur.

MÜRACİƏTİ TƏDQIQ ETMƏK VƏ DƏYƏRLƏNDİRMƏ MƏRHƏLƏSİ

Müraciət TTSİ QİSŞ personalı tərəfindən gözdən keçirilir, qəbul edilir və ya göstərilən səbəblərlə rədd edilir. Hər iki vəziyyətdə müraciət sahibinə bu qərar bildirilir. Əlavə məlumat vacibdirsə, TTSİ QİSŞ personalı lazımı araşdırmanı yerinə yetirdikdən sonra müraciət üçün lazımı qərarı verir.

Müraciətin qəbulu üçün TTSİ QİSŞ aşağıdakıları təsdiq etməlidir:

TTSİ QİSŞ tələb edilən sertifikatı verə biləcək səlahiyyətindədir,

- TTSİ QİSŞ müraciət sahiblərinin bacarıqsızlığını bilib və aydın həddlər daxilində şəxsi ehtiyacları yerinə yetirə bilər,
- Müraciət sahibi lazım olan öyrənməni həyata keçirir, proqramın tətbiq etdiyi təcrübə və maarifləndirməyə sahibdir.

TTSİ QİSŞ bu sahədə müraciət və sənədin araşdırılması ilə əlaqəli ödənilməmiş vəziyyətlərdə namizəd ilə təmasa girərək lazımı ödəmənin yerinə yetirilməsini həyata keçirər.

Bu sahənin qəbul edilməsinin ardından namizəd dəyərləndirmə mərhələsinə keçər.

DƏYƏRLƏNDİRMƏ MƏRHƏLƏSİ

TTSİ QİSŞ Sertifikatlaşdırma Proqramına uyğun olaraq müraciəti qəbul edilmiş namizədləri yazılı, şifahi, tətbiqli, müşahidəli və ya digər vasitələrlə bacarığını sınağa uyğun hesab edər. Sınaqlar sertifikatlaşdırma şərtlərinin obyektiv və sistemativ olaraq namizədin bacarığını təyin edəcək miqdarda sənədlə edilmiş sübutla eyni olmasını təmin edərək həyata keçirilir.

Sınaq həvalə edilmiş sınaqçı(lar) tərəfindən yerinə yetirilir və namizədin fəaliyyəti və sınağın nəticələri də daxil olmaqla fəaliyyət və dəyərləndirmə nəticələrinin uyğun bir biçimdə sənədləşdirilməsi təmin edilərək sınaq qeydlərində saxlanılır. Nəticə uyğun gəlsə namizədin sertifikatlaşdırılması TTSİ QİSŞ rəisinə bildirilir. Sınaq sahəsi **QİSŞ/TL/QS/001 “Qaynaqçıların Sertifikatlaşdırılması Təlimatı”** izlənilərək həyata keçirilir.

Namizəd TTSİ tərəfindən təhsil alıbsa və məzun olduğu müddətdən 2 ildən az vaxt keçibsə, o zaman həmin namizədə dərs deyən müəllim sınaq işçisi kimi iştirak edə bilməz

Bundan sonra qeyd mərhələsi başlanır.

QEYD MƏRHƏLƏSİ – SERTİFİKATLAŞDIRILMA MÖVZUSUNDA QƏRAR

Bu mərhələ QİSŞ rəisi tərəfindən Sertifikatlaşdırılma qərarının alınmasını izləyən sertifikatlaşdırılan şəxslərə Sertifikatın göndərilməsindən ibarətdir.

Bu sertifikatlar aşağıda bildirilən məlumatları və Sertifikatlaşdırılma proqramna görə lazım olan digər əlavə məlumatları əlaqələndirir:

- Sertifikatlaşdırılan şəxsin adı və bənzərsiz bir sertifikat nömrəsi,
- Sertifikatın QİSŞ tərəfindən qaydaya salınması,
- Sertifikatlaşdırılmanın tətbiq edildiyi sənədin yayım tarixi, bacarıq standartı daxil olmaqla digər əlaqəli sənədlərə razılıq,
- Yeterlilik şərtləri və məhdudlaşdırma daxil olmaqla sertifikatlaşmanın əhatə dairəsi,
- Sertifikatın davam etmə tarixi və keçərlilik müddətinin son tarixi.
- Sertifikatın üzərindəki əsas məlumatları (adı soyadı, sertifikat nömrəsi, etibarlılıq müddəti, sertifikatın statusu və.s) veb sahədə yerləşdirmək.

Sertifikat əlaqəli sənədlərdə müəyyən edilən səlahiyyətli şəxslər tərəfindən imzalanır.

Bu sertifikatlar göndərilməzdən əvvəl namizəd bu sahəyə lazım olan ödəməni yerinə yetirər. Sertifikatlaşdırma mövzusunda qərar və Qeyd sahəsi əlaqəli sertifikatlaşdırılma təlimatları ilə **QİSŞ/TL/QS/001 “Qaynaqçıların Sertifikatlaşdırılması Təlimatı”**na əsasən həyata keçirilir.

SERTİFİKATIN QÜVVƏDƏ OLMA MÜDDƏTİ

Personalın sertifikatlaşdırılması TS EN İSO 9606-1 standartının 9.3 bəndinə uyğun olaraq aparılır və Qaynaqçı Bacarıqlılıq Sertifikatının etibarlılıq müddəti 3 ildir (6 aydan bir təsdiq olunmaq şəri ilə).

Sertifikat verildiyi tarixdən etibarən veb sahədə yerləşdirilir və qüvvədən düşəndə və ya status dəyişildəndə bu haqda veb sahədə müvafiq dəyişiklik edilir.

SERTİFİKATIN ONLAYIN AXTARIŞI (TƏSDİQİ)

Sertifikat verildiyi tarixdən etibarən etcd.socar.az veb sahəsində onlayn müraciət bölməsində yerləşdirilir və qüvvədən düşəndə və ya status dəyişildəndə bu haqda veb sahədə müvafiq dəyişiklik edilir. Sertifikatın təsdiqini tapmaq üçün sertifikat nömrəsini müvafiq xanaya yazıb axtarış vermək kifayətdir. Bu zaman sertifikat sahibinin Adı, soyad, atasının adı, sertifikatın verildiyi tarix, etibarlılıq müddəti və sertifikatın statusu görünür.

İZLƏMƏ VƏ YENİDƏN SERTİFİKATLAŞDIRMA

TTSİ sertifikatlaşdırılan şəxsin sertifikatlaşdırma proqramının əlaqəli şərtlərinə uyğunluğunu izləmək üçün aktiv bir izləmə prosesi müəyyən etmiş və izləmə fəaliyyətinin əlaqəsi və sıxlığı daxil olmaqla Proqram Komitəsi tərəfindən təsdiq olunur. İzləmə kriteriyaları sertifikatlaşdırılan personalın yetərliliyinin davam etdirilməsinin təsdiqi üçün tərəfsiz bir dəyərləndirmənin olmasını yerinə yetirmək üçün yetərli olacaq şəkildə müəyyən edilmişdir.

TTSİ QİSŞ sertifikatlaşdırma standartlarına və digər əlaqəli sertifikatlaşdırma sənədlərinə görə sertifikatlaşdırılmış personalın hələ də davam etməkdə olan sertifikatlaşdırma şərtlərinə uyğunluğunun davam etməsinin təminatlaşdırılması, yenidən sertifikatlaşdırma şərtlərini sertifikatlaşdırma proqramına uyğun olaraq sertifikatlaşdırılmanın davam etdirilməsi üçün lazımi şərtləri **QİSŞ/TL/QS/001 “Qaynaqçıların Sertifikatlaşdırılması Təlimatı”nda göstərmişdir**. Bu şərtlər yenidən sertifikatlaşdırma fəaliyyətlərinin şərtləri və sıxlığı daxil olmaqla proqram komitəsi tərəfindən təsdiq edilmişdir. Bu şərtlər sertifikatlaşdırılan personalın yetərliliyinin davam etdirilməsi üçün tərəfsiz bir dəyərləndirməni həyata keçirməkdədir.

Sertifikatları sona çatan **QİSŞ/TL/QS/001 “Qaynaqçıların Sertifikatlaşdırılması Təlimatı”na** görə yenidən sertifikatlaşdırılır.

LƏĞVETMƏ

Sertifikatların ləğvi **QİSŞ/TL/QS/001 “Qaynaqçıların Sertifikatlaşdırılması Təlimatı”nda** göstəriləndiyi qaydada həyata keçirilir.

QEYDLƏR / ƏLAQƏLİ SƏNƏDLƏR

QİSŞ/TL/QS/001 “Qaynaqçıların Sertifikatlaşdırılması Təlimatı”

QİSŞ-in rəisi	Əvəz Musayev
Qaynaq mühəndisi	Həsənbəy Kərimov
Qaynaq mühəndisi	Sahib Səmədov
AzTU (professor)	Arif Məmmədov
AzTU (dosent)	Ramazan Rüstəmov